

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Preuzimana številka stane 1 kron

„Straža“ izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravnništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nazajrite reklame so poštnine proste. — — — Telefon št. 2.

Preuzimana v državi SHS stane 1 kron

Preuzimana lista: Celo leto K 120.—, pol leta K 60.—, četrt leta K 30.—, laven Jugoslavija: Celo leto K 150.—. Inzerati ali oznanila se začetna po dogovoru; pri večkratnem inseriranju poseben popust. Upravnništvo sprejema naročnino, abonate in reklamacije. — — — Telefon št. 220.

145. številka.

Maribor, dne 19. decembra 1921.

Letnik XIII.

Pašič ima besedo.

Na radikalnem kongresu je Pašič svoje pajaše, ki so rentočili čez divji zakon z demokrati, tako potolažil: „Pravite, da bi bilo potrebno, nehati s koalicio; fakoj naj se razirga. Kaj pa potem? Po ni nikdo povedal. (Cuje se v opozicijo!) Mi smo šli v koalicio, ker nas je narod primoral, ki je dal skupščini tak sestav. Ste li razumeli? — Ko smo prišli v skupščino, je bila ta razdeljena na radikale, na demokrate, na komuniste, republikance, socialiste, seljake in še druge. Vprašanje je bilo ali naj ta skupščina delata, ali pa naj zamahne državni udarec ter jo razbije. Vi ste dejali, naj se dela in tako smo mi, radikali v skupščini morali dati nekaj koncesij demokratom.“

Z drugimi besedami: narod je poslal v skupščino komuniste, republikance, seljake in še druge stranke, ki jih Pašič niti ne imenuje. Če bi poslal same radikale, ali vsaj njih veliko večino, bi ostali seveda sami radikali na oblasti, ker se pa to ni zgodilo, so se morali združiti z demokrati — proti vsem drugim. Roka roko umiva, obe pa obraz oblastnikov, ki so si prisvojili ime „država“, da lahko zamahnejo z „državnim“ udarcem proti vsem strankam, ki hočejo zastopati svoja in svojih volilcev načela v ureditvi države.

Se krajše bi lahko Pašič vse to povedal in še enostavnejši smisel vsega, kar je govoril, bi bilo to-le: Kaj ne, dragi moji, mi radikali hočemo biti na vsak način država, vse je naše, mi smo vse, mi bi morali dajati „državo“ dobrote in udarce, ker pa pri tej nesrečni skupščini to ni bilo mogoče, smo si morali iz cele pisane družbe izbrati najbližnjega za zaveznika in to so bili demokrati.

V tem smislu je razlagal baje Ni kola naprej. Lepo počasi in nazorno, kakor zna samo naš baja. Če bi bili radikali v stanju, sestaviti svojo vlado, bi bilo seveda zelo lepo. Poslušalcem so se sline zbirale po ustih, ko so si predstavljali, kako bi sami radikalni ministri nastavljali same radikalne činovnike. Vse misije in komisije, vse časti in zarade bi bile v radikalnih rokah. To bi bilo lepo. A žal, da ni bilo mogoče, morali so deliti državotvornost in plen z demokrati, o kolika škoda! — Pa kaj se hoče, sedaj je, kar je, Pašič ni kriv, krivi so tisti, ki so mu oskrbeli premalo mandatov. To se pa tudi ne da reči, vsi prvaki so skupaj na kongresu, drug drugemu ne morejo očitati slabe agitacije, zato se pa strnejo v tihi resignaciji: smola je pač smola.

Oči in misli hitijo v bodočnost, u-no srka mrmrajoče besede Pašičevih ust, ki dajejo take smernice: „Nič ne odločajte, nič ne rešujte, mi ki na tem delamo, bodemo vse to bolje zadelili. Zbirajte material, vsak iz svojega sela, svojega okraja, ves nered, korupcije, upravne nedostatke, vse imejte lepo pripravljeno, da vržemo današnjim zaveznikom ob dobri priliki na glavo.“ — Glavno pa je, naskočite volilce, kako, to je vaša stvar, naberite dovolj mandatov, da bomo lahko sami na vladi, da bomo samo mi edini in edinstveni državotvorci.

Dvojna policija.

Zadnjič smo zabeležili, da je zagrejska policija na 12. t. m. našla 10 tisoč aretacij v svojih črnih knji-gah. V 348 dneh 10.000 aretacij! To ni malo! To znači, da je vsaki — 12. meščan Zagreba dočutil zapor in da je vsak dvanaesti dočivil to ali ono na policiji. Te izkušnje odpadejo na vsakega 12. zagrejskega meščana brez razlike s oia in starosti. Številka tega registra so strašne in dajejo marsikaj za razmišljanje. Precejšen del teh aretacij je izvršen gotovo tudi iz prevelike policijske vneme, velika ve-

dina se bo pa nanašala na tatvine in vlome, prevare, pretepe, alkoholizem in prostitucije. Zapirali so se torej o večini ljudje siromašnih slojev: zapuščen in ponižani od drugih, ljudje nizke kulture, hereditarno obremenjeni in — lačni, same žrtve socialnih krivic. Veliki lopovi, ki delajo direktno ali indirektno iz bedne mase materija za preganjanje in zapore, pa hodijo nekaznovani okrog v vsem sijaju uglednih meščanov.

Ta policijski register pa še ni edini. V Zagrebu se je to prav dobro pokazalo. Policija se ne briga samo za javno varnost in red, temveč tudi za politično naziranje državljanov. Policija vrši tudi službo v politične interese raznih oblastnikov in tako se čisto zgodi, da ima državljan samo zato v djo opravka, ker je ta ali oni strankar na oblastnem krmilu. Ko so v Zagrebu objavili ta slavnj policijski register, so se nekateri, ki so bili povodom raznih shodov in drugih pravice „svobodnega građjanstva“ zasledovani od policije, zanimali ter šli na policijo, da najdejo svoje ime med 10 tisočimi. Iskali so in iskali, po ahabetu, po mesecu, po dnevu, pa vse zastonj, bili so zaslišani, preiskani, celo zapiti imena pa vendar niso našli v registru se spisku. Kaj se to pčavi? — Odgovor je prav logičen in jasn: policija ima dva registra, ali pa je dvojna policija. Eden del državljanov sedi v zaporu z imenom, drugi pa — anonimno.

Samodržci na vladi so si razven zaščite javnega miru ustvariti še posebno zaščito svoje politike in ker je ta drugi del policijske službe precej izvanreden in neobičajen, zato se vo-

di o tem register tajno ali pa, kar je še enostavnejše — sploh ne.

Naj bo, kakor koli! Pri vsem tem lahko rečemo, da je n. pr. v Zagrebu vsaj vsaki deseti prebivalec presedel vsaj nekaj ur na „pričnah“ policijskega zopora ali policijske zaščite, in v drugih mestih ne bo velike razlike.

V 348 dneh zelo dobrih 10.000, to je povprečno 35 na dan in pri tem visokem procentu se prav komično sliši parola „svobodni državljan“!

S tem se kaže in tudi sijajno proslavlja naša javna varnost. Bolje bi bilo, da rečemo samo varnost, ker je na tisoče in tisoče „svobodnih“ državljanov sedelo pri vsem svojem mirnem naziranju o javnosti in pri vsej miroljubnosti, poštenosti, natančnosti, pravico in resnicoljubnosti, taktu in še drugih vrlinah, ki so javnosti samo v prid, samo zato, da bo pred njihovimi nazori in prepričanju „zaščiten“ politika tega ali onega oblastnika.

Sicer pa, kaj govorimo o tem, kje je človek bolj na varnem, kot v zaporu? Tu ima vse: stanovanje, ležišče, mir pred vsem, zlasti pa pred politiko, ki je za javnost in posameznike lahko varna ali pa tudi nevarna. V zaporu je tudi varen pred pravimi — škodljivci javnega reda, nikdo ga ne more oropati, žaliti itd., če mu pa kdo slučajno razbije glavo ali ga samo prebatini, — je pač samo stučaj, in slučajni so povsod — tudi pri policiji. In ker opravlja danes policija tudi tajne, zaupne politične posle, lahko pričakujemo, da se bodo tudi registri nehali, samo da postane politična moč gotovih oblastnikov dovolj močno zaščiten.

Iz proračuna.

Dele proračuna smo že objavili — danes pa hočemo predočiti čitateljem, v koliko so narasli izdatki nekaterih ministrstev izza lanskega leta. Gospodje ministri vedo, kaj je draginja, zato so pa dvignili svoje račune na naravnost bajne svote. Pozabiti pa ne smemo, da to, kar pride v proračun, še ni vse, da se tudi brez računa in proračuna in obračuna razpolje z državnim premoženjem in da se razven visokih, v proračunih navedenih plač še marsikaj „zasluži.“

Evo, nekaj razlik od letos in lani! Ministrstvo zunanjih zadev troši za zavoženo politiko svojih diplomatov in poslanikov 34.312.197 dinarjev, kar znaša nekaj čez 25 milijonov dinarjev več kot lani.

Ministrstvo za agrarno reformo ra bi 55.514.979 dinarjev, kar je za 11 in pol milijonov dinarjev več kot lani.

Zunanje ministrstvo ima vedno več neuspehov na vesti, nekateri poslani-ki v inozemstvu so se proslavili s — strašno korupcijo, večina diplomatskih poslov je končana, aparat tega ministristva bi se moral vsaj temeljito izčistiti, če že ne zmanjšati, a o tem ni ne duha ne sluha, samo stroški so še narasli za 25 milijonov. Ministrstvo za agrarno reformo je delovalo, četudi ne dobro, pa vsaj gibalo se je, dokler so demokrati uporabljali agrarno reformo kot svoje agitacijsko sredstvo, sedaj pa, ko jim to ni več treba, ko so vse opustili, ko je ta „reforma“

samo na papirju, so poskočili stroški za 11 in pol milijonov.

Ministrstvo za izjednačenje zakonov, to je za posebne formalnosti pri uvajanju centralizma, je novo in troši 907.540 dinarjev.

Ministrstvo notranjih zadev rabi za politično administracijo 51.719.430 dinarjev in 345.340.887 kron, kar presega po Pribičevićevi vnemi za nasilno centralizacijo, po od dneva do dneva rastoči jati njegovih zaupnikov, ovaduhov, cenzorjev in drugih pomočnikov lanske račune za nič manj in nič več kot 36 milijonov dinarjev ter 251 milijonov kron.

Ministrstvo prosvete rabi 268 in pol milijona dinarjev in 766 in pol milijona kron — to je za 200 milijonov dinarjev in 397 in pol milijona kron več kot lani. Če rečemo, da je to za sluga in potreba prosvetnega policijskega ministra Pribičevića, je dovolj povedano. Samodržci rabiyo denar in po-licajdemokracija ne pozna nobene — mere.

Ministrstvo vere rabi 51 milijonov in pol dinarjev in 120 milijonov K — za 44 in pol milijona dinarjev in 96 milijonov kron več kot lani.

Finančno ministrstvo stavlja v račun 509 in pol milijona dinarjev in 1 milijardo 279 in pol milijona kron, kar prekaša lanski račun za 103 in pol milijona dinarjev in 85 milijonov K.

Druga ministrstva sledijo ob priliki, za sedaj pa vidimo že na tem — kam gre naše državno gospodarstvo.

Prekmurske železnice.

Že v dveh listih sem čital napočne vesti o prekmurskih železnicah. Mogoče so se vrnile te napake tudi v druge liste. Zato naj bo povedano tem brezvestnim dopisnikom, ki se ne informirajo o stvareh, o katerih pišejo, in stvarnem škodujejo, da je vse to neresnično. Železnica Murska Sobota—Ljutomer—Ormož, o kateri pišejo omenjeni dopisniki, da se bo opustila, se gradi oziroma trasira naprej. Inženjer Kavčič vodi iz Ljutomera to de-

lo in je še seveda na svojem mestu. Dopisniki pravijo dalje, da se bo na mesto železnice Sobota—Ljutomer—Ormož napravila železnica Sobota—Dolnja Lendava, katero pobijajo z vsemi mogočimi argumenti, ker želijo železnico Sobota—Ormož. Resnica pa je, da je jugoslovanska delegacija razmeitvene komisije napravila Ogrski za litevala v Belgradu in Ljubljani poleg železnice Sobota—Ormož tudi nujno železnico Sobota—Dolnja Lendava.

Železnica Sobota—Ormož se mora napraviti kot glavna proga — na vsak način. Ta načrt je odobren in denar za zidanje železnice dovoljen. Vsi pa vemo, da se železnica Sobota—Ormož ne da napraviti v enem letu. Zdaj se dela že na trasiranju več kot pol leta. Trasiranje pa se je izvršilo šele od Ljutomera do Ormoža, razun malenkosti, torej na progi, kjer je že bilo delavcem na razpolago avstrijsko trasiranje, ki so ga morali radi glavne proge le nekoliko spremeniti. Dela za zgradbo še niti razpisana niso. Če pomislimo, da se dela le-seni most pri Veržeju že nad eno leto in še vedno ni gotov, potem si lahko predstavljamo, kako dolgo se bode delal železni most čez Muro za železnico. Prekmurje, zlasti goričansko, pa ima silno gospodarsko škodo vsled tega, ker ne gre železnica Sobota—Hodoš, in ker nimajo zveze s svetom. Ti ljudje ne morejo čakati, da se dogotovi velepotezna železnica Sobota—Ormož. Zato jim je nujno potrebno, da se zveže Sobota z Dolnjo Lendavo in začne poslovati železnica Sobota—Hodoš, ki zdaj stoji, ker nima premoga, ker pride dovažanje premoga z vozovi predrago. Proga Sobota—Dolnja—Lendava je samo 30 km dolga in je od Madžarov že bila trasirana. Material za zgradbo te železnice je na razpolago. Delo bo lahko, ker je sama rav-nina brez vseh zaprek. Zato bo šlo delo hitro od rok.

Vsak, ki želi Prekmurju dobro, mora poleg proge Sobota—Ormož podpirati tudi progo Sobota—Lendava. Nujno pa je tudi želiti, da se kmalu dogotovi most pri Veržeju. Strašna malomarnost se opaža pri tem delu. Da omenimo samo eno stvar: Les za most je bil kupljen na Esterhazyjevem veleposestvu s pogojem, da ga veleposestvo tudi pripelja na lice mesta. Celk jesen pa so Esterhazyjevi konji in voli orali, za les pa niso imeli časa — vsled česar je stalo tozadevno delo pri mostu celo jesen. Opaža se tudi, da je delo na prekmurski strani že veliko dalje, nego delo dovozne ceste na veržejski strani. Ali ni nikogar, ki bi se pobrigal za vzroke te malomarnosti, vsled katere ima Prekmurje ogromno škodo.

Dr. M. K.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Pogajanja med radikalci in demokrati, ki so se vršila dne 15. in 16. t. m. pod predsedstvom predsednika narodne skupščine, dr. Ribarja, so privedla do končnega sporazuma. S tem je vladna kriza formalno rešena. Obe stranki, ki sta pogazili vsa svoja programatična načela, sta si razdelili oblast in napravili konec komedije. Notranje ministrstvo so sicer izvili Pribičeviću iz rok, pa vsekakor bo to mesto zopet zasedel — demokrat. V svrhu kontrole mu bodo prideliili radikalca-podtajnika, ki mu bo pozorno gledal skozi prste. Šlično „spremembo“ pripravljajo tudi v ministrstvu za agrarno reformo, kjer bodo demokrati podtajnik nadzirali ministra-radikalca. Muslimanska ministra ostaneta nadalje v kabinetu. Z enostransko in ljudsko voljo omalovažujočo rešitvijo vladne krize si je centralistična večina vsaj za par tednov podaljšala nit življenja. Nasa trditve, da se bodo radikali in demokrati zopet vsedli k vladni mizi, je bila torej točna. Nova vlada — v času, ko pišemo te vrste, nam še sestava kabineta ni znana — bo zavlačevala pe-reče vprašanje volilnega zakona tako dolgo, dokler je splošna kriza države ne bo prisilila k razpustitvi sedanje skupščine in razpisu državnobzbojskih volitev.

NEMCIJA.

Rekonstrukcija Wirthovega kabineta se bo izvršila najbrže na ta način, da bo reparacij-

ski minister Rathenau zopet vsopil v vlado. V poučenih krogih zatrjuje, da bo Rathenau te dni nastopil svoje mesto. Finančno ministrstvo bo prevzel glavni urednik lista „Vossische Zeitung“, Georg Bernhard, kateri je kot publicist in izredno talentiran finančni politik znan po vsej Nemčiji. Bernhard bi prevzel finančni portfelj še le tedaj, ako bodo uspela januarška pogajanja za obnovo koalicije.

RUMUNIJA.

Kabinet generala Averesea je podal svojo demisijo. Kralj je demisijo sprejel in poveril sestavo novega kabineta dosedanjemu ministru za zunanje zadeve, Take Jonescu. Ker se pa opira Jonescu na številno slabo parlamentarno skupino, bo poizkusil s sestavo delovne koalicije — katera bi rešila najnujnejše državne zadeve in razpisala okoli Novega leta volitve.

IRSKA.

Irski parlament, takozvani Dail Eireann, se je v svrhu ratifikacije angleško-irskega sporazuma sestel dne 15. t. m. Da bi mirljubna stremjenja Ircev ojačila, je angleška vlada izpustila sinfajnovce, ki so bili doslej še v zaporih. Predsednik „Irske republike“, de Valera, razpolaga samo z ekstremiti, ki se protivijo temu sporazumu. Ratifikacija sporazuma in ustanovitev dominijona Irska, ki postane ravnopravni član britanske države, je zasigurana. Irski škofje, katerih upliv na prebivalstvo je naravnost odločilen, so brezpogojno za ratifikacijo sporazuma.

Okrog vlade.

Proti demokratsko radikalni korupciji je nastopil v zakonodajnem odboru poslanec Jugoslovanskega kluba dr. Janko Simrak. Po zakonu za pobijanje draginje je bilo od občinskih sodišč obéutno kaznovanih veliko oseb. Bolj siromašni verižniki in navjati cen so plačali odmerjene jim denarne globe, verižniki na debele milijone, ki ki imajo vse mogoče višje zveze, pa so se seveda pritožili do porodičarjev v Beograd. Demokrati in radikali bi radi sedaj amnestirali te glavne verižnike. Poslanec Simrak se je odločno uprl tej korupcijski nameri, in je odobrila njegovo protikorupcijsko stališče samo opozicija; vladinovi pa so glasovali za zaščito in amnestijo miglasovali za zaščito in amnestijo milijonsko težkih verižnikov.

Samostojni molčijo. Ko je bil v finančnem odboru zakonodajne skupščine govor o zmanjšanju števila oboroženega vojaštva in skrajšanju vojaške službe, je zastopnik samostojnih molčal ko grob. Ali se naši ljudje spominjajo, kaj so jim v tem oziru samostojni objubljali pred volitvami? Mislim, da naše ljudstvo tega ne bo pozabilo.

Slepa kura tudi včasih najde zrno. Zakonodajni odbor je sklenil na predlog poslanca dr. Gosarja novi stanovanjski zakon za celo državo. — Po tem novem stanovanjskem zakonu se morajo vsa bančna podjetja, zavarovalne družbe, industrijska ter trgovaška podjetja, ki so nastanjena v zasebnih hišah, iz teh izseliti tekom dveh let in se preseliti v lastne zgradbe. Radi ravnokar omenjene naredbe so svojčas slovenski demokrati ostro napadali bivšega poverjenika dr. Gosarja, ki je odredil v stanovanjskem oziru isto, za kar so sedaj glasovali v Beogradu demokrati s svojim ministrom Kukovcem vred.

Protih draginji so nastopili v zakonodajnem odboru naši poslanci in predlagali, da se morajo postaviti zdravila med one predmete, katerim se ne smejo podražiti cene nesorazmerno. Poleg ravnokar omenjenega zakonskega predloga je bil tudi odobren predlog naših poslancev, da ne sme presegati čisti dobiček trgovcev 25%.

Uloga ubogih Lazarjev so prevzeli v sedanjih krizi Turki in samostojni. Radikali in demokrati se pulijo za ministrska korita, izkoriščajo sedanjo krizo s posvetovanji, da bi eden drugemu odščipnili kako važno ministrsko mesto. Pri tem radikalno-demokratskem pogonu za ministrska mesta se nikdo ne zveni za Turke in samostojne. Radikalno-demokratski vladinovi so dobro zavedajo, da so Turki in sa-

mostojni pokorna raja, ki bodo pokorno in hvaležno sprejeli najneznatnejšo ministrsko drobtinico, ki bo milostno padla raz radikalno-demokratske miže v krilo Turkov in samostojnežev. Samostojni boj za staro kmetsko pravdo je ponižno čakanje Lazarja pred durmi radikalnih in demokratskih bogatinov. Ako se pusti stranka enkrat kupiti, da hlapčuje vladinovecem, potem ostane za vedno politično suženjska raja ala Samostojna.

Naši finančniki.

Dar g. Kumanudija. Policajdemokracija ima čudovito zmešane pojme. Svoje ljudi, zlasti pa svoje prvake, ki so se prerili do državne oblasti, smatra za nekaka izvoljena in posvečena bitja. Pred kratkem je policajdemokratska „Riječ“ naštevala, kaj so vse dobrega storili demokrati za Zagreb ter dejala kar enostavno: „Kdo je dal Zagrebu dar od 4 milijonov kron? — Demokrat — finančni minister Kumanudi!“ — Vse kar je prav! — Kak dar? — Kaki so ti pojmi? — Finančni minister vendar opravlja z denarjem, katerega daje ves narod in s katerim se mora zadostiti potrebam celega naroda. Minister še menda ne razpolaga z državnim denarjem kot s svojo imovino in še ne daje in odvzema po svoji mili volji. Če se daje državno premoženje za to ali ono, potem se daje, ker je to potrebno in ne zato, ker bi minister hotel deliti nekake darove. Menda še nismo tako daleč, da bi ministri delili narodu miloščino!

Hvalevredno. Finančni odbor narodne skupščine se je začel zanimati za izdatke glede državnih avtomobilov pred vsem ministrskih. Vprašanje slaboglasnih ministrskih avtomobilov je bolj precej gnojno in bi bilo hvalevredno delo, ako bi ga kdo enkrat temeljito preiskal in operiral. Preiskava in operacija ministrskih avtomobilov bi bila v izdatno olajšavo davkoplačevalcem celotne kraljevine.

Nepismeni trgovci. Kakor znano, se odmerja davek na poslovni promet po knjigah, katere morajo trgovci sami voditi o svojih dnevnikih računih. Ta način davčne odmere, oziroma kon trola trgovskih knjig od strani davčne oblasti je zadela na velik odpor med srbskim trgovskim svetom. V Beogradu so se vsi odborniki trgovske zveze izjavili proti ter povdarjali pretžno nepismenost med srbskim trgovskim svetom. Podpredsednik Stanojevič je naravnost izjavil, da je ta način davkoplačevanja neizvedljiv — ker je 80 odstotkov srbskih trgovcev tako malo ali slabo pismenih, da niso sposobni voditi trgovske knjige, kakor bi bilo treba. — To je prav čedno priznanje, še bolj čedno je pa to, da se vse ministrske uredbe ravnajo po želji beograjskih, oziroma srbskih trgovcev in da prav nič ne škoduje, če so tudi v velikanski večini nespobni za čiste račune. Če zahtevajo to ali ono, vedno jim gre g. minister na roko. Pred kratkem smo čitali, da jim je hotel oskrbeti celo moratorij. Menda tudi radi nepismenosti, češ, kako naj plačajo, ko pa ne znajo voditi svojih knjig! Pri prej označenih protestih proti načinu plačevanja poslovnega davka se je tudi naglašalo, naj se v Srbiji sestavijo odbori, ki bodo odmerjali njegovo višočino, to se pravi: pustite nas Srbe, ker nismo pismeni da se radi davkov z našimi činovniki sami dogovorimo, pri prečanih, ki so pismeni, pa naj le financarji stikajo po knjigah. — Kako naj se potem uprava izjednači! Mi ostanemo, kakor smo bili, nepismeni, druge tam „preko“ — pismene, naj se pa pograbi na pismen način.

Iz poglavja državlanske svobode!

Zelezna roka upravnega organa. Narodni poslanec dr. Janko Simrak (Jugosl. klub) nam je s svojo interpelacijo na notranje ministrstvo ponudil žalostno sliko, kako daleč večkrat zabredijo glede nasilja naši upravni organi. Dne 8. sept. 1921 so prišli v selo Klenovac, občina Hum ob Sotli, so dni okraj Pregrada in županija Vazadžin, trije orožniki. Pred dohodom v Klenovac so orožniki pijančevali na

žeganju v Taborskem, kjer so pazili na mir ter red, a so se hvalili pred seljaki, da bodo na večer nekemu v Klenovcu polomili kosti. Večer so res prišli v selo Klenovac, kjer so navali na kmetsko bajto Florjana Tepeža očeta 11 otrok. Njegov najstarejši sin Jakob, po duhu in telesu nesposoben, je vojni obvezanec. Zandarji so ga prijeli, ali na prigovarjanje domačih, da ni on pravi, so ga zopet izpustili. Ko so pa zandarji vendarle dognali, da je on pravi, so se zopet podali k Tepežu. Oče je začel orožnikom dokazovati, da njegov sin ni za vojaka in da ga radi tega ni treba goniti v ječo. Jeden od zandarjev je nato preklel staremu Tepežu mater, navali nanj s puško in ga prebodel z bajnetom. Stari Florjan je čez nekoliko časa izdahnil. Na vik žene in otrok: „Ljudi koljejo!“ se je zbralo celo selo, da vidi, kaj se je prav za prav zgodilo. Na to orožniki pobegnili iz sela in se ustavili kacic 300 korakov za vasjo. Od tamkaj so oddali 15 streliv proti selu in ubili čisto nedolžnega Jurja Tepeš in Katico Gorup. — Cela zadeva je prišla na to v preiskavo, a jo je sodni upravitelj Galovič zasukal, ne proti zandarmom, ampak proti golorokim seljakom, češ, da je bilo potrebno, z železno roko zatreti buno, ki bi se bila iz Klenovca razpasla po celem Zagorju. Cela zadeva nam kaže demokratski up zandarmere je pod Pribičevićevim vodstvom v luči skrajne surovosti.

Potujoča cenzura. Pod cenzuro si predstavljamo stalne urade, kamor se prinašajo vse tiskovine in včasih tudi pošta v pregled in pretres, da ne bi se v državi tiskalo ali pa v njo pošiljalo kaj „protidržavnega“. V teh uradih za to določeni uradniki stvari pregledajo in preberejo, potem jih pa izročijo svobodnemu prometu ali pa zaplenijo, če se jim to ali ono ne zdi v redu. Mislili bi si pri vsem tem, da so stvari, ki so prešle to preizkušnjo, popolnoma nedolžne, temu pa ni tako! Državna oblast je zelo nezaupljiva in zato je uvedla razven stalne cenzure še potujočo, ki hodi peš, ki se vozi z vlakom in ki bo jutri brnela in brenčala najbrž še z zrakoplovem skozi zrak, da si nas še od zgoraj dobro ogleda. S tako potujočo cenzuro se je seznanil neki gospod, vozeč se iz Ljubljane v Maribor. Mož si krati čas s čitanjem. En časopis ima v roki, druge s par knjigami vred pa poleg sebe in na svojih kolenih, ne nudi pa niti po svoji zunanosti, niti s čitanjem ali s čitvom kake posebne, ali pa celo vznemirjajoče in sumljive slike. Naenkrat se pa pojavi možakar, prekorači vagon enkrat, dvakrat, pogleda našega potnika prav presunljivo enkrat, dvakrat, nazadnje pa obstane pred njim ter reče: „Prosimo, da si ogledam vaše liste!“ „Izvolite!“ — Mož gleda in obrača en list za drugim potniku se zdi to naposled čudno, zato pa vpraša, zakaj si vse ogleduje. Odgovor: „Veste, jaz sem od cenzure.“ — „Tako!? Kaka cenzura?“ — „Od policije.“ — „A tako! Ali se lahko legitimirate?“ — „O ja, lahko!“ — „Hvala!“ — S tem je bila stvar končana, potujoča „cenzura“ se je odpravila v drugi oddelek voza, druge potnike in razne zavojne na policah je pustila, ali so ji samo čitajoči sumljivi, ali pa dela takozvane „Stichprobe“, vsekakor je pa to zanimivo, da svobodoljubju naših oblastnikov in svobodi naših državljanov stalna cenzura še daleč ne zadostuje.

Beleške.

Kako agitira Pribičevićev brat Milan. Ljudje pravijo, da je Svetozarjev brat Milan izvanredno izvežban agitator. Evo, kako agitira ta bivši gospod podpolkovnik za svojo stranko. On roma od sela do sela in govori kmetom: „Brajte, sadite tobak, kuhajte žganje, sekajte šume.“ Seve, seljak pa na besedo tako velikega gospoda tudi uboga. Kmet posadi tobak, pridrvi Svetozarjevi financarji, posekajo duhan, seljaka pa globijo. — Seljak skuha žganje, pridejo zopet Svetozarjevi financarji, zaplenijo žganje, kmeta pa še pošteno globijo. Seljak poseka v šumi drevo, ga prime logar in zopet kmeta globijo in zapro. A Milan nastopa, kot da bi v naši lepi domovini ne bilo niti logarjev, niti financarjev niti — zandarjev

Izgleda kakor da je Milanov brat Svetozar dobro zabil vsem zandarjem v glavo figuro svojega brata Milana. Radi tega ga pa pustijo, da lahko v miru na tak način agitira za stranko. **Značilen** vzklík. „Hrvatska Obrana“ piše: Radikalni poslanec gospod Aleksa Zujović je nekoč rekel: da je pripravljen se celo poturčiti, samo če bi se oslobodil tem potom policajdemokratov!

Sijajna informacija. „Slobodna Tribuna“ št. 61 iznaša zanimiv primer, kako vladni organi obveščajo javnost o važnih državnih poslih. „Demokratija“ od srede prinaša to vest: „Po poročilu lista „Times“ je sklenjen trgovski ugovor med našo kraljevino in Nemčijo ter zadobi svoj moč po ratifikaciji obeh parlamentov.“ — „Slobodna Tribuna“ je pa istega dne donesla izvleček iz tega ugovora po rokopisu ki je bil že tudi par dni star ter izvzet iz obširnega poročila „Berliner Tagblatta“, ki pa ljubiva taka poročila od svojega posebnega poročevalca iz — Beograda. Beograška „Demokratija“ kot glavni organ vladajoče stranke, pa izve in prinaša to stvar šele v sredo preko Londona s pozivom na „Times.“ Zares stajeta informacija!

Protih pameti in miru. Ko je dr. Stojanović, Srbin iz Bosne, v svojem članku o washingtonski konferenci zapisal, da je tudi za našo državo zelo koristno, če bo uspela splošna razorožitev in če dobimo na jugovzhodu Evrope trdno in miru posvečeno pozicijo. Te trezne besede so pa strašno razburile beograjske militariste, ki so začeli zmerjati to željo po miru z izdajstvom ter zapisali v „Balkanu“ tudi sledeče: „Četudi se naposled moramo razorožiti, se bo vendar prav lahko našla puška v roki Srbina-junaka in patrijota, ki bo sredi Sarajeva potepal v zemljo take klevetnike svoje domovine. Če se ne najde, pa pljunemo na naše poštenje in obupamo nad našo bodočnost.“ Tako zvenčijo zaslepljeni pred celim svetom, ki hrepeni in vzdihuje po miru, s sabljami ter merijo s puško na pamet in poštenje.

„Hrvatsko vprašanje in odgovornost treznih Srbov“ V „Slobodni Tribuni“ je Milan Marjanović obelodanil pol gornjim zaglavjem značilen članek, v katerem povdarja z ozirom na zmago Hrvatskega bloka sledeče: „Z zapiranjem oči ne boste odstranili hrvaškega vprašanja. Ta problem je takšen, da ga ni mogoče reševati z razsekovanjem, kajti: kjerkoli vsekaj, vsekaj v živo telo celote, v panoge srbskega plemena samega, ki živi daleč na zapadu. Zato je srbska fraza: „Pa nek idu Hrvati kud im drago“ — blazna, istotako slabo je upanje radikala M. Grbe, ki je na kongresu izjavil: „Če bo Hrvatska postala nekaka Irska, naj si zapomni, da bodo Srbi v njej tvorili — Ulster!“ To je vse res, ni pa nikakšna pozitivna rešitev za Hrvate, niti za Srbe, niti za državo. Hrvatska se ne da izsekati iz države. Ona se ne more izolirati. Hrvatsko ne morete spraviti z dnevnega reda z omalovaževanjem in porivanjem glave v pesek. Nikdo ni mogel te Hrvatske uveriti, da ne velja ničesar, da ne rabi ničesar in da mora biti srečna, če sploh živi. Ta problem je treba gledati z odprtimi očmi in z odprtim srcem ga moramo reševati, ne pa s strastjo. Zagrebske volitve so pokazale, — tako sklepa Marianović — da nimamo pred seboj navadnega političnega protivnika, pač pa nacionalno-psihično psihozo, ki vodi v propast. Osvestite se, vi najtreznejši med Srbijanci, in informirajte se, dokler je še čas!“

Iskrena beseda. V „Zastavi“, novosadskem glasilu radikalne stranke, z dne 13. t. m. čitamo: „Če bi bili naši srbski državniki pravi sinovi svojega naroda in kot taki imeli uvidenost in popolno zavest, bi nikdar ne bili krenili s prave poti srbske državne ideje, temveč bi stremili za ujedinijenjem vseh Srbov; iskali bi stikov ne samo z ruskimi in francoskimi politiki, marveč tudi z ostalimi, prav posebno z Italijo, s katero bi se bili prav lahko in hitro sporazumeli, ker smo imeli dovoljnih prilik za pogodbe in tudi pogodbenih predmetov dovolj na razpolago. — Srbski narod nikdar ni gojil drugih idej, razen srbske, nikdar mu ni padlo na um, ogrevati se za tuje ideje (n. pr. jugoslovansko misel) in cdrekatati se svojih historičnih

pravice Srbska politika je krenila i prave poti srbske državne misli in se zamamila z nekim trojstvom in ni videla, da se s tem uničuje srbska ideja po receptu bivše avstrijske politike, katere najzvestejši izvršitelji so bili in so še danes politični Hrvati, pohrvačeni Nemci in drugi. Čeprav so srbski politiki dobro vedeli za razpoloženje teh političnih Hrvatov, so jim vendar nasadili. Znano bi jim moralo biti, da je Avstrija cela stoletja ogrevala in sejala mržnjo proti nam in da so nas Hrvati sovražili bolj nego — Madžari s katerimi smo stali vsaj v odkritem sovrastvu. Avstrija bi jim nikdar ne bila dala pravice, ako bi ji ne bilo nič na tem, da se uniči in zaduži Srbijance. — Te besede so značilne. Iz njih je jasno razvidno, da so čokorilovci mislili vedno le na ujedinjenje Srbov in da so bili celo pripravljeno, pogajati se z Italijo, vsekakor pa na račun „političnih Hrvatov“ in političnih Nemcev. To si je potreba dobro zapomniti. Sedaj se nam še le svila, zakaj smo izgubili Reko in Pramo.

Dnevne novice.

Buhovniška vest. Kn. Sk. duhovnim svetovalcem je imenovan mnogožest. g. dekan Anton Podvinski v Zavrču. Čestitamo!

Duh. svetovalec je imenovan tudi č. g. župnik iz Brezna Miroslav Volčič. Čestitamo!

Ujedinjena Slovenija s sedežem v Mariboru! (Prepir med Karantanci in Panonci.) Baš smo pričakovali, da bo kdo zastopal tudi ujedinjeno Slovenijo s sedežem v Mariboru, ne v Ljubljani, ker je Maribor bolj zdravo, bolj lepo in materijelno bolj kulturno in napredno mesto kot Ljubljana, „dolga vas.“ In kdo je „iznesel“, da govorimo jugoslovenski, to idejo? Niče drugi kot g. dr. Radoslav Pipuš. Iz Savija je postal Pavel. Včeraj je še preganjal ujedinjeno Slovenijo, danes jo hvali v nedeljskem „Taboru“ dne 18. t. m. Priznava svoje izpremenjenje šele bolj sramežljivo, rekoč: „Če bi bilo dopustno in sploh mogoče celo slovensko ozemlje združiti v eno pokrajino, tedaj bi moral sedež pokrajinske uprave biti na vsak način Maribor, ne pa Ljubljana.“ Dr. Pipušu to še „ni dopustno“ in „ni mogoče“ le samo kot juristu, ker so Pašičevi demokrati z denarjem, ki so ga dali — Turkom, sklenili razdeljeno Slovenijo. Pri prihodnjih volitvah pa izginejo Pašičevi demokrati v neznamno manjšino in takrat bo marsikaj zopet „dopustno“ in „mogoče.“ Zdaj imamo torej tri ujedinjene Slovenije: ujedinjeno Slovenijo s sedežem v Ljubljani; kakor jo želi večina slovenskega ljudstva, ujedinjena Slovenija, kakor jo želi g. d. Novačan v „Naši vasi“, s sedežem v Celju, in ujedinjeno Slovenijo s sedežem v Mariboru, kakor si jo misli dr. Pipuš in gofovo tudi gospod Weixl, ker bi se potem prodal veliko več papirja. Razecefrano Slovenijo furških begov želijo le demokrati klebeplazci.

Naši poslanci za one, ki so priza-

odboru je predložil naš Jugoslovanski klub predlog, da mora država osnove po slabi letini. V zakonodajnem vati v glede prehrane pasivnih krajih državne prodajalnice za čas nerodovitega leta. Predlog naših poslancev je bil sprejet.

Zopet ena pametna. Finančni odbor se je ukvarjal z načrtom, naj se pri nas zmanjša število državnih uradnikov do koncem avgusta 1922 za 32.000 oseb. Ako bodo res to učinili, potem bo lahko tudi res potrebno uradništvo boljše plačano. Najbrž pa bo zopet ostalo pri že povišanem številu uradništva in pri vedno enako nezadostnih plačah!

Ameriški slovenski delavci in Etbin Kristan. Slovenski delavec Zupančič (Amerika) piše v „Sedanosti“ sledeče: „Ce vidite kjerkoli gospoda Etbina Kristana, vprašajte ga, kje je naših 60.000 dolarjev, ki smo jih bili zbrali za primorske Slovence. Etbin Kristan nam je zagotavljal, da bo postal član mirovne konference in da bo imel uplívno besedo. Za naše dolarje je kupil v Ljubljani — tiskarno. Sedaj nam pa pravi, da smo delničarji njegove tiskarne. Etbin Kristan je ničil socialistično gibanje med ameriški Slovenci in prepričani smo, da se bo to zgodilo tudi doma.“

Občni zbor SKSZ za Stajersko se vrši 6. januarja na praznik Sv. Treh Kraljev v Ptuj. Vsako društvo naj pošlje na občni zbor vsaj enega delegata.

Redovniče potrjene za učiteljice. Po poročilu iz Beograda je ministrstvo prosvete vendar enkrat podpisalo ukaz o nameščenju redovnic za učiteljice v Somborju, Bečkerek in Novem Sadu.

Zemljoradniki so si izvolili predsedstvo. Predsednikom zemljoradniške stranke je izvoljen poslanec Dako Savljanin, podpredsednikom Milan Gavrilovič, tajnikom Milan Komadinič in Fedor Nikič, blagajnikom pa dr. Vlajinac.

Vsi stari invalidski dokumenti zgubijo 1. januarja 1922 veljavo in veljajo od tega dne samo od nadpregledne komisije izpostavljena invalidna izkazila.

Iz Ptuj.

Proračun — obračun. V listih bemo, da ste imeli v seji mariborskega občinskega sveta že proračunsko debato. To je po treh letih gotovo napredek. V Ptuj proračunske debato v občinski seji menda še ne bomo tako kmalu dočakali. Kaj pa je v Ptuj z obračunom preteklih let? Tega si pred vsem želijo Ptujčani! Zaveso, ki zastira ptujsko mestno gospodarstvo, je malo odkril v štev. 43 „Ptujkega lista“ F. Vajda, ki je resigniral na čast občinskega odbornika. Občinske doklade so baje tako majhne, da komaj krijejo stroške mestnega šolstva, mestna podjetja ne morejo vzdrževati mestnih uslužbencev, cest, javne razsvetljave in drugih potreb. To je gotovo žalostna slika ptujkega mestnega gospodarstva. In zato je zahteva Ptujčanov po obračunu upravičena!

Dajte račun od svojega hiševanja — to zahtevati, smo kot „svobodni“ državljani in davkoplachevalci upravičeni.

Kuga. „Ptujski list“ krega v cel izmed zadnjih števil fanč od Sv. Marka niže Ptuj, ker se niso udeležili zgodovinskega predavanja o kugi, ki ga je priredilo ptujsko muzejsko društvo v šoli. Vprašali smo fanče, zakaj so tako neposlušni, pa so nam odgovorili: „Imamo dve kugi. Tisto, ki je nekoč razsajala po Ptujem polju in kateri je podleglo veliko ljudi, in pa sedanjo kugo, krive nauke, ki prihajajo potom slabega časopisja, sodnijskih razprav itd. iz mesta. Da moderni kugi ne podležemo, smo širajši k orlovskemu predavanju. Ce bo pa muzejsko društvo priredilo predavanje na tak dan, ko ne bomo imeli svojega predavanja, bomo pa tudi mi prišli poslušati.“

Cenilna komisija za ptujsko mesto je sestavljena tako: Predsednik finančni tajnik Hinko Perne, namestnik Davorin Sorman, davčni nadupravitelj. Izvoljeni člani so pa: Al. Breclj, posestnik in kavarnar, Franc Lenart, trgovec, Ignac Zelenko, načelnik čevljarke zadruge. Od oblasti imenovani: dr. Fr. Jurtela, odvetnik, Blaž Pihler, krojaški mojster, Janez Riglbauer, trgovec. Izvoljeni namestniki: Fran Lenarčič, železniški uradnik, F. Mohorič, posestnik in gostilničar, dr. Franjo Salamun, odvetnik. Od oblasti imenovani namestniki: Alojzij Brenčič, trgovec, Kajetan Murko, trgovec in Ludevit Sagadin, tajnik okrajnega zastopa.

Pročaja nove vojašnice. Država je kupila novo vojašnico od ptujkega mesta za 7% milijonov kron. Mesto hoče s tem denarjem zamašiti svoj velik deficit.

Predavanje o Dioklecijanovi palači, ki ga je priredilo Muzejsko društvo v Ptuj dne 16. t. m. v mestnem gledališču, je bilo prav dobro obiskano. Prostori v gledališču so bili razprodani. Predavatelj je podal najprej zgodovinski uvod o Dioklecijanu, nato orisal zgodovino palače in končno pojasnjeval okoli 60 skiptičnih slik, ličočih se palače, Splitsa in Solina (stare rimske Salone). Dr. M. Abramčič je veččak na polju arheologije in se večkrat mudil v Ptuj, kjer je sodeloval pri izkopavanju rimskih starin. Zato upamo, da nas bo še večkrat posetil in peljal v stari rimski svet. — Kakor izvemo, ima Muzejsko društvo za zimo pripravljenih še več predavanj, med drugimi predavanje o staro-grški plastiki s skiptičnimi slikami, v starokrščanskih bazilikah. dr. Travner pa bo nadaljeval svojo zgodovino mesta Ptuj. Tudi na mestu starega Pelovia mora biti zakopana stara krščanska cerkev. Zelimo Muzejskemu društvu, da bi ji prišli na sled in jo izkopalo.

Iz Maribora.

Kaj se ni dovolj? Za „Taborom“ je prišla tudi „Jugoslaviija“ z gonjo proti g. Grebencu. Devet mesecev je čakal mož, da vojaške oblasti izčisti

njegovo zadevo, pa se nič ni zganilo in še dolgo potem je bilo vse tiho, šele sedaj, ko je neki osebi radi stanovanja na poti, se kriči in vpije, da je vojni zločinec. Ali se vam to ne zdi čudno, ali nočete dati človeku miru, dokler se njegova stvar pred sodnijo ne reši? Ali ste povprašali pri kakem poštem človeku, ki ga že dolgo časa od bližje pozna, ali se sploh zavedate, da je danes prav lahko obdolžiti človeka, zlasti če je moral služiti vojni upravi, ki je vsaka kruta, ali veste, da živimo v dobi, ko služijo taka očitanja v politične in osebne špekulativne svrhe? — Od „Jugoslaviije“, ki je videla to v gonji zoper g. Peska, smo pričakovali v tem oziru več razumevanja. NekdanjeBa ministra dr. Hrasnaco so obdolžili, da je obešal Srbe, mož je pa poznat politično ozračje ter znal tudi nastopiti, dokler se mu je poljubilo igrati politično ulogo. Ko se je odstranil, je bil mir. Ali si naj tudi g. Grebenc kupi mir s stanovanjem? Sicer pa on je mož, naj poizkusi tudi take boje, naj se brani. Saj imamo vendar sodnijo, kjer gostilniške zarote in sanovanjski interesi ne smejo igrati nobene uloge.

„Jugoslaviija“ obira tudi g. Cvirna podpolkovnika v pokoju, češ, da je moral v pokoj radi starih grehov. — Spominjamo se, da je baš ta list začel leta 1919 napadati tega gospoda, da poprej ni bil narodnjak. Koljko iz njegovih vrst jih je pa bilo? — Tedaj je bil čas, da se pride takemu očitanju do dna, da se mož spokori, če je potrebno. To se ni storilo. Veliki narodni grešniki — g. Cvirn je profi njim svetnik — so po dobri politični strugi priplavali do mori, narodnostno „čiščenje“ je zaspalo, vsem, ki so imeli moč, se je klanjalo od vseh strani. Tudi g. Cvirn je bil v največji časti ravno pri teh, ki ga blatijo sedaj, ko se mu je zgodila krivica, kakor mnogim drugim starejšim častnikom, ki so služili nekaj v Avstriji. — Toliko bi pa že lahko poznali današnjo politično situacijo, da bi vedeli, da „bela“ in „črna“ roka v vojski odrija „prečanske“ oficirje brez vseh starih grehov. — Ne bodite naivni in ne mislite na čiščenje v civilu. Čiščenja sploh ne bo, dokler bodo samoderži — državotvori. Tisti, ki je z njimi, nosi lahko še tako težko butaro vsakovrstnih grehov.

Naznanjam tem potom, da tožim „Tabor“ in pisca. — Milan Grebenc.

O sestanku članov Društva hišnih posestnikov 14. t. m. v dvorani restavracije „Maribor“ bomo v nekaj dneh natančno poročali.

Člane Društva hišnih posestnikov opozarjamo, da si naročijo v pravem času strokovni list „Naš Dom“, za leto 1922 v društveni pisarni, Gregorčičeva ulica 8, kjer se dobi tudi ena številka na ogled.

Dijaška kuhinja v Mariboru ima letos izvanredno veliko število dijakov na opoldanski hrani. Radi velikanske draginje so stroški silno narasli. Priporočamo se torej slavnemu občinstvu za obilno podporo. Ostanite nam zvesti prijatelji in dobrotniki! Obračamo se s posebnim zaupanjem do de-

Gladiatorji.

Erva Knjiga. — Eros.

(50. nadaljevanje.)

„No —! Ne bil bi mi kos“, se je branil Spadon, „da sem imel proste roke! — Sicer pa je bil velik in strašno močan! — To morem priznati!“

„Britanci so najboljši moški, kar jih imamo v cesarstvu!“ je rekel Licinij in si mislil pri tem v svojem srcu, da so britanska dekleta najlepša.

„Njihove ostrige so boljše nego našel!“ je dejal cesar z licem strokovnaškega, nepristranskega presojevalca.

„Gleda ostrig — naj bo! Nikakor pa ne glede moških!“ je rekel Placid, da ni postavil svoj narodni in domovinski ponos v lepšo luč pri poslušavcih „Rmljan je po svoji naravi zavomelec sveta. — Britanci niso kos našim ljudem v areni!“

„S gostje so glasno pritrjevali.

Da niso tega storili, težko bi se bil Licinij se nadalje spuščal v razgovor. Njihova hvala pa ga je zbudila, in četudi se je nekoliko sramoval, da se tako zelo razvema, se je vendar prav živahno lotil predmeta.

„Imam Britanca doma“, je rekel, „ki je močnejši in pogumnejši ko vsakdo drug v Rimu!“

„Ti misliš na tistega „dolgonosega mladiča s slamanorumenimi lasmi?“ je vprašal Placid prezirljivo. „Videl sem ga. Fant bi ga imenoval, ne pa moža!“

Licinija so razdražile te zaničljive besede Placidova družčina mu je bila vobče zoprna, on in tribun sta bila dve nasprotujoči si naravi in taka dva človeka prej ali pozneje trčita drug ob drugega.

Nevoljno je odgovoril:

„Postavim ga v boj zoper kogarkoli hočeš, v teku, skoku, rokoborbi, metanju diskusa in plavanju —“

„Otročarije!“ je dejal tribun s hladno prezirnostjo. „Jaz pravim, da ti ljudje niso za nič, bodisi da jim manjka poguma ali izurjenosti, ali pa obojega — Nič si bolj ne želim, ko da bi mogel sam nastopiti zoper njega v areni. — seve, ako cesar dovoli —“

Dvorljivo se je priklonil svojemu cesarskemu gospodu, ko je brez vsakršnega zanimanja za njun pogovor gledal zdaj enega, zdaj drugega.

Kakor mnogi njegovi plemeniški sovrstniki v Rimu, je bil tudi tribun Julij Placid izšolan in izvežban v vseh borbah amfiteatra. Večkrat je že tudi nastopil v areni pred občinstvom z vsem mogočim gladiatorskim orožjem.

Najbolj izurjen pa je bil v borbi z mrežo in trizobom.

Ta vrsta dvoboja je bila zelo priljubljena pri rimskem ljudstvu. Retiarij, mrežar, je nosil veliko, močno mrežo preko ramen, vsak trenutek pripravljen, da jo vrže čez nasprotnika in ga vanjo zamota, v rokah pa je držal našim vilam podoben trikoničast arog, ki je z njim skozi mrežo zabol premaganega nasprotnika. Drugega orožja ni smel imeti.

Secutor, zasledova.ec, je nosil kratek meč, čelako in podolgovat ščit.

Na prvi pogled se je zdelo, da ima secutor mnogo boljše orožje nego njegov nasprotnik. Toda mreža v rokah izurjenega retiarija je bila tako nevarno orožje, da je secutor navadno podlegel. Zamotan v pogubne zanke si ni mogel več pomagati in gledalec so mu redkokedaj prizanesli.

Veliko gibčnost in brze noge pa je moral imeti retiarij, kajti če je njegova mreža zgrešila svoj cilj, je bil

edinole beg njegova rešitev pred secutorjevim mečem in v brzem teku si je moral pripraviti mrežo za nov napad. Če pa ga je secutor došel, je bil zgubljen —

Placid je bil izredno gibčen in nategel v svojih kretnjah. Njegovo oko je bilo bisiro in mirno in njegova mreža je le redko zgrešila nasprotnika.

To orožje mu je bilo posebno priljubljeno. Morebiti je njegovemu krvoločnemu značaju dajal poseben užitek pogled na premaganega gasprotnika, ležečega v pesku in zamotanega v pogubno mrežo. Stal v areni pred stotisočglavo množico, s skrbno zloženo in nagubano mrežo na ramenu in ostrim trizobom v roki — to je bil za Placida višek zabave in užitka.

In Licinij je slepo šel v nastavljeno past —

„Celo provincijo bi staval na Erosko“, je rekel, „zoper vsakogar, seve izvemši, izvežbanega gladiatorja, in mislim, da tudi temu bi bil kos — po enem mesecu dobre vaje.“

„Torej sprejmeš moje ponudbo?“ je rekel Placid z navidezno malomarnostjo, ki je pod njo komaj skrival — svojo napeto razburjenost.

(Dalje prihodnjic.)

narnih zavodov in društev, da se pri svojih občnih zborih in računskih skupinah zdaj ob božičnih praznikih — spominjajo! Vsak dar se z veliko hvaležnostjo sprejme. — Odbor.

Poslano.

Pojasnilo glede razmer na mariborskem mesnem trgu.

Odkar je dovoljeno svobodno izvažanje živine in mesa v inozemstvo, naraščajo neprestano cene po živinskih sejmih naše države. Po zadnjih uradnih tržnih poročilih se je plačevalo za rejene vole že po 20—24 kron žive teže. To je po taki ceni, ki je v primeri s tukajšnjimi prodajnimi (najvišjimi) cenami zelo visoka, kajti po tej ceni bi stal kilogram govejega mesa okoli 40 K. Razven tega je pa še opanniti, da uradno označene cene na živinskih sejmih so prej preizkušeno mnogo previsoko označene. Kajti že večkrat se je opazalo, da so Italijani, vsled njihove dobre valute plačevali že mnogo večje cene. Posebno na zadnjem živinskem sejmju v Mariboru je bilo videti mnogo kupcev za izvažanje. Ti so kupovali od vseh strani prignano blago takorekro navskok. A to še ni bilo dovolj. Po svojih opravnih so dali zapreti vse ceste, po katerih se priganja živina in vsa živina, ki je bila priganana na sejm, prodana je bila že tem opravnikom po tako visoki ce-

ni, po kateri so jo le oni mogli plačevati. Izvozničarji so se dosedaj zadovoljevali le z rejeno živino. (To pot pa je bilo drugače. Vse, kar je bilo le deloma dobro blago, so ga pokupili in to samo zato, da so ga spravili čez mejo. Pa ne samo na sejmju se cene na ta način privijajo kvišku, temveč hodi cela armada takih že označenih opravnikov ali agentov po kmetih od hiše do hiše obeta in potem plačuje, kar se zahteva. Vsled tega kolščin so prišli posebno domači mesarji, ki pridejo zaradi zavarovanja potrebnega mesa tukaj v poštev, v jako kočljiv položaj. Oni niso mogli tekmovali z izvozničarji, ter so se morali odreči kupovanju živine. Vse boljše blago pokupijo agenti in izvozničarji. Zdar pa, ko hočejo pokupovati inozemel (osebno Italijani) in tukajšnji kapitalisti, katere mika mašten dobiček, le najboljše blago, se je resno bati, da ostane Maribor in okolica v kretkem času brez mesa, ako se ne bo skrbelo za to, da se ta resna nevarnost čimprej ne prepreči. Kati domači mesarji, ne morejo več tekmovali z kapitalisti in so prisiljeni, opuščati obrt.

Dve polti ste, po katerih bi se dalo priti do dobrega in ugodnega izhoda. Ali se naj prepove izvoz v inozemstvo in na ta način naj se prepreči razprodaja našega blaga po vsaki ceni ali pa naj se dvignejo maksimalne cene za meso tako, da se bo moglo

tekmovali z inozemci.

Ravno tako je tudi glade telečjega in svinjskega mesa. Gospodinje dobro vedo, da v zadnjem času ni bilo dobiti ne telečjega ne svinjskega mesa. Vzrok temu je čisto navaden. V Ljubljani iz Zagrebu se je telečje in svinjsko meso smelo prodajati po mnogo višji ceni — 30—40 K — kakor v Mariboru in ravno zato je bilo tamošnjim mesarjem mogoče plačevati po mnogo višjih cenah. Tukajšnji mesarji pa dobivajo teleta in prešiče največ od dobavljalcev iz ljutomerskega okraja in Prekmurja. Iz tukašnje bližnje okolice dobivajo le kaj malega za svojo potrebo. Dobavljači pa dajejo svojo blago le tistemu, ki jim nudi največ, kar je samo ob sebi umevno. Poprej so dobavljači prignali vsaki teden približno po 200 telet in prešičev v naše mesto, odkar so pa za meso vpeljane nizke maksimalne cene — torej približno od srede letošnjega poletja jih ni bilo več. Sli so v Ljubljano in Zagreb, ker so bolje prodali in le izvedence lahko presodi, kako bo težko šlo, da se jih pridobi zopet za tukajšnji trg. Teško se bo vse to zopet uredilo. Najbolje bo, da stopi Maribor v dogovor z ljubljanskim in zagrebškim magistratom ter da se s tem doseže primerne najvišje cene, ali pa, da se v Mariboru najvišje cene primerno zvišajo.

Pred vsem pa se je bati — in to se opetovano povdarja — da se bo z

govejim mesom ravno tako zgodilo, kakor je bilo s telečjim in svinjskim mesom.

Končno se opozarja Zadruga mesarjev, da bi prodajala meso čim cenejše, tem rajše, to pa za to, da bi se tem več prodalo in nima nikakor namena zahtevati nepristojnih cen. Toda zadruga je prisiljena zahtevati primerne cene vsled obstoječih razmer. Zadruga si prizadeva s tem pojasnilom doseči dvoje: na eni strani obvestiti občinstvo o tem položaju, na drugi strani pa opozoriti tozadevne oblasti na pretečo nevarnost pomanjkanja mesa.

Načelstvo zadruge mesarjev v Mariboru.

* Za dopise, objavljene pod gornjim naslovom, odgovarja uredništvo le v toliko, kolikor določa zakon.

»Straža« stane za leto 1922: celoletno 35 din. ali 140 K, polletno 18 din. ali 72 K, četrtletno 9 din. ali 36 K in mesečno 3 din. ali 12 K. Za vse kraje izven Jugoslavije zaradi poštne mesečno 2:50 din. ali 10 K več, torej celoletno 65 din. ali 260 K, polletno 33 din. ali 132 K, četrtletno 17 din. ali 68 K. Naročnina se plačuje naprej. — Upravištvo.

Agitirajte za katoliške časopise!

Trgovina 9-10 634 sp Na debelo! Na drobno!

emajlirane, porcelanaste, steklene in kuminske ograde iz vrlega železa o-o se priporoča cenj. občinstvu o-o

ALBERT VICEL, Maribor Glavni trg 5.

Pozor! 1-3 703 Ustanovljeno 1896

Mizarstvo v Mariboru

Splavarska ulica 7. Vojašniška ulica 8.

Kolarič & sin

absolyent in jeterskega tečaja na tehničnem obrtnem muzeju na Dunaju

se priporočata slavnemu občinstvu za izdelovanje prostih pa tudi najfinejših mizarških izdelkov v vseh slogih za poslopja, pohištvo, sobne oprave, prodajalne, šole in cerkve. Načrti in proračuni vedno na razpolago!

Prepričajte se!!!

Najceneje kupite vedno sveže špicerijsko blago kot riž, sladkor, petrolej, kavo, moko, milo

1-3 in razno drugo blago v trgovini 675

DOBLJEKAR

nasproti lekarni pri „Arehu“ — MARIBOR, Tattenbachova ulica št. 3.

DOBRO IN POCENI

kupite edino pri tvrdki

Jakob Lah, Maribor, Glavni trg 2.

Zimsko perilo, obleke, klobuke, čevlje, dežnice, copate, nogavice ter razno galanterijsko blago.

Najceneje! Solidno!

Najcenej Najbolje kupiš

v Cirilovi tiskarni v Mariboru

papir kancljiški, fini in konceptni, pisemski, svileni (židani), prešani (krep), mapice, kasete, ovojni papir, vse najrazličnejše pisarniške potrebščine kakor: črnilo, peresa, svinčnike, radirke, ravnila. — Molitvenike, rožne vence, svetinje, trgovske knjige, šolske potrebščine in krasne razglednice.

Solidno Točno

Fižol

letošnji posebno koks in mandalon kupuje v vsaki množini tvrdka Tršan & Gorjanc, Kranj. — Istotam naj se ponudi tudi les vsake vrste, drva in oglje. 3-3 684

Kupim: Okvire (ramice) za strešno opeko (stranfalo), rabljene ali nove 40.000 komadov, 1 baraka, velika okrog 300—400 kvadratnih metrov, ali 1 šopa iste velikosti, lokomobil 16 25 konjskih sil, ozkoirne tračnice 4 6 cm visoke za 800 m dolžine, ter 10 komadov vagonetlov. Ponudbe z označbo cen p slati na naslov: Marko Kos, pošta Gor. Rijeka, Hrvatska. 3-3 690

SANI ZA SANKANJE

izgotovljene iz najboljšega lesa, prepasi iz špaga, najfinejše lakirane,

1 dvovprežne sanke s 6 sedeži,
2 enovprežne sanke proda po ceni

Franjo Pergler, Maribor, Mlinska ulica 44. 2-3 692

J. N. ŠOŠTARIČ

MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

Najnižje cene in največja zaloga manufakturnega, lanenega, volnenega, suknenega blaga, perila i. t. d. — Velika izbira izgotovljenih oblek za moške, ženske in otroke. Za ženine in neveste najlepše blago za obleke kakor tudi najlepše opreme za neveste.

Nadalje priporočam svojo veliko zalogo preprog, zastorov, odelj in tako dalje.

Za leto 1922 **Žep. koledar Kmetske zveze**

v fini obliki, čez 200 strani z važno gospodarsko-podučno vsebino. — Razne mere za les, pomoč v sili, določbe glede prodaje živine in druge važnosti. Cena 19 kron. Naroča se na naslov:

Tajništvo Kmetske zveze, Maribor, Cirilova tiskarna.

MARIBOR, Grajski trg 1.

Velika zaloga vseh vrst moškega in ženskega sukna, samo najboljše angleško in češko blago. — Perilo, nogavice, odeje i. t. d. Največja izbira vseh vrst svilenih robcev in šerp. — Cenjene ženine in neveste se še posebno opozarja, ne pozabite predno si kaj kupite, ogledati si zalogo v veliki manufakturni trgovini

JOS. KARNIČNIK, Maribor, samo Grajski trg šte. 1.

Spodnještajerska ljudska posojilnica

Stolna ulica šte. 6. v Mariboru reg. zadr. z neom. zav.

Obrestuje vloge po 4% in 4 1/4%

Daje posojila na vknjižbo ali poroštvo. Stroški so neznatni, ker oskrbi zavod vknjižbo brezplačno. 185 58

Za varnost vlog jamči rezervni sklad, naložen v vinogradnem posestvu, v hiši in stavbiših na najlepšem prostoru v Mariboru.

Rentni in invalidni davek plačuje posojilnica sama.